

УДК 811.161.2:811.112.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-3-31>

Марія ТКАЧІВСЬКА,
orcid.org/0000-0001-9989-9156
доктор філологічних наук,
завідувачка кафедри іноземних мов і перекладу
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) maria.tkachivska@pnu.edu.ua

Анна ТРЕТЯК,
orcid.org/0000-0001-9762-7026
студентка II курсу магістратури факультету іноземних мов
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) anait.t28@ukr.net

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Р. ЗОННТАГА «СКАНЕРИ»

Наукова розвідка присвячена дослідженню перекладацьких трансформацій у романі «Сканери», перекладеного українською мовою Любою-Парасковією Стринадюк. У статті подано коротку довідку про письменника і журналіста, автора роману Роберта Мартіна Зоннтага та германістку, письменницю й перекладачку Л.-П. Стринадюк. У науковій розвідці наголошено на значенні перекладів як невід'ємної складової міжкультурного спілкування та зміцнення міжкультурних зв'язків, на важливості перекладів творів художньої літератури у розширенні світогляду та збагаченні знаннями про інші лінгвокультури, де визначальним фактором якісного перекладу є особистість перекладача. Розглянуто класифікації перекладацьких трансформацій, обґрунтовано важливість та особливості використання лексико-семантичних трансформацій у процесі перекладу художньої літератури. Акцентовано на тому, що нерідко через неможливість добору словникових відповідників, перекладач змушений вдаватися до інших способів перекладу, обираючи, наприклад, калькування, транскрипцію, описовий переклад тощо. На основі наявних наукових розвідок визначено специфіку перекладацьких трансформацій та наведено приклади їхнього використання в українському перекладі. На основі зіставлення тексту оригіналу і тексту перекладу антиутопічного роману «Сканери» здійснено порівняльний аналіз та підсумовано використання перекладачем низки лексико-семантичних перекладацьких трансформацій: генералізації, конкретизації, модуляції, вилучення, додавання, дислокації, антонімічного перекладу, транскрипції та транслітерації. Окреслено перспективи подальших досліджень, які передбачають аналіз перекладу інших типів перекладацьких трансформацій роману «Сканери».

Ключові слова: переклад, перекладацька трансформація, художній переклад, німецька література, лексико-семантичні трансформації.

Mariya TKACHIVSKA,
orcid.org/0000-0001-9989-9156
Doctor of Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages and Translation
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) mariatkachivska@gmail.com

Anna TRETIAK,
orcid.org/0000-0001-9762-7026
Student of the 2nd year of the Master's Degree at the Faculty of Foreign Languages
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) anait.t28@ukr.net

LEXICAL AND SEMANTIC TRANSFORMATIONS IN THE TRANSLATION OF R. SONNTAG'S NOVEL "DIE SCANNER"

The research is devoted to the study of translational transformations in the popular novel by German writer R. Sonntag "Die Scanner" translated into the Ukrainian language by Liubov-Paraskoviia Strynadiuk. It offers concise information about Robert Martin Sonntag, translator, journalist, and author of this novel, and German studies scholar;

writer, and translator, L.-P. Strynadiuk. The article emphasizes the importance of translated literature for the development of intercultural relations, the place of literary translation in expanding the worldview and enriching knowledge about other linguistic cultures, where the defining factor of a quality translation is the personality of the translator; it presents classifications of translation transformations available in translation studies, and substantiates the importance and features of using lexical and semantic transformations in the process of translating German fiction. It is emphasized that due to the impossibility of selecting respondents, as well as the need to choose different ways of transmitting information, the translator is forced to resort to other methods, choosing, for example, descriptive translation, tracing, transcription, etc. Based on the analysis of scientists' works, the tasks and specifics of translation transformations are determined and examples of their use in the Ukrainian translation are given. Using specific examples from the text of the original language, the use of certain transformations is analyzed. A comparative analysis of the original text and the translated text was carried out and the use of a number of lexical and semantic translation transformations by the translator was summarized: generalization, concretization, modulation, omission, addition, dislocation, antonymic translation, transcription and transliteration. The article also outlines prospects for further research, which involve the analysis of the translation of other types of translation transformations of the novel "Die Scanner".

Key words: translation, translation transformation, artistic translation, German literature, lexical and semantic transformations.

Постановка проблеми. Переклад творів іншомовних письменників різних літератур і культур є важливою і невід'ємною складовою міжкультурного спілкування. Незважаючи на те, що українська література щороку поповнюється перекладами зі світових літератур, твори багатьох сучасних німецьких письменників ще досі залишаються маловідомими для українського читача. Тому кожен новий переклад – це подія для української літератури, що відкриває читачеві нове ім'я, новий твір, зміцнює культурні зв'язки та сприяє отриманню нових фонових знань про німецьку культуру.

Антиутопічний роман Роберта М. Зоннтага «Die Scanner» – один із захоплюючих детективів, який розкриває проблеми сучасного «цифрового суспільства», перекладений українською мовою Л.-П. Стринадюк. Роман відразу викликав зацікавленість і здобув успіх в українських читачів. Стаття пропонує дослідження лексико-семантичних трансформацій цього перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перекладацькі трансформації, які відіграють одну з найважливіших ролей при здійсненні перекладу, досліджували Т. Володіна, М. Гарбовський, В. Демецька, М. Джонсон, Р. Зорівчак, Дж. Катфорд, І. Корунець, В. Карабан, А. Карабан, Дж. Лакофф, І. Литвин, Ю. Найда, А. Нойберт, О. Ребрій, О. Рудківський, О. Чередниченко та багато інших дослідників. Проте ця тема досі залишається в полі зору науковців.

Метою нашої статті є дослідження перекладацьких трансформацій у перекладі роману німецького письменника Р. Зоннтага «Сканери», здійсненого українською мовою Л.-П. Стринадюк.

Виклад основного матеріалу дослідження. Авторка перекладу роману «Сканери» Люба Параскевія Стринадюк – прикарпатська перекладачка й письменниця, випускниця львівської

школи германістів (закінчила магістратуру на факультеті іноземних мов Львівського університету ім. І. Франка), відома прозовими творами «У нас, гуцулів» (2014), «До данцу» (2015), «Вивчєрики» (2016), «Як я 'му жити на полонині» (2018) та «З-за гір'я. Щоденник любові» (2019). Крім власних творів, вона здійснила низку перекладів німецьких письменників. Як зауважує Ю. Кіщук, «...переклад для Л.-П. Стринадюк – найбільше кохання, а письмо – це вона сама» (Кіщук, 2021).

Її перший переклад побачив світ у 2015 році. Це був роман Мартіна Поллака про долю галицьких емігрантів «Kaiser von Amerika: Die große Flucht aus Galizien» («Цісар Америки. Велика втеча з Галичини»). З 2015 по 2020 р.р. вийшли переклади її подорожніх розповідей про життя на сході Словаччини Карла-Маркуса Гауса «Собакоїди та інші люди», книжки Лізи Галлаунер для дітей дитячого віку «Гаф-пайп – старт Леона-новачка, «Пробні ночі німецьких сільських дівчат» Фрідріха Крістофа Й. Фішера та трилогії Арно Каменіша «Сец Нер», «Позаду вокзалу» «Усе допито».

Роман «Сканери» перекладений українською мовою в 2018 році і вийшов у видавництві "Discursus". Автор роману Р. М. Зоннтаг (справжнє ім'я – Мартін Шойбле) – відомий німецький журналіст і письменник, твори якого перекладені багатьма мовами світу. Дія в проникливій детективній антиутопії для підлітків відбувається у 2035 року в ізольованому місті, де фактично все залежить від електроенергії.

Вважаємо, що успішний переклад завжди потребує трансляторного аналізу, зокрема, з метою накопичення важливого досвіду для перекладознавчих студій. Особливої уваги потребує аналіз перекладацьких трансформацій.

Відомо, що жоден переклад художнього твору не може бути цілковитою копією тексту оригіналу, що зумовлене низкою причин (відмін-

ності у системах мов, розбіжність у баченні тексту через призму різних культур, відмінність у виборі стратегії, способу перекладу тощо). Через неможливість перманентного добору словникових відповідників і потребу вибору різних шляхів відтворення тексту, перекладач змушений вдаватися до різних способів перекладу, обираючи, до прикладу, описовий переклад, калькування, транскрипцію тощо. «Переклад завжди трансформує вихідний текст через неминуче втручання перекладача, який стає «видимим/помітним» у цільових версіях» (Засекін, 2021: 22). Відповідно не варто кваліфікувати «як зраду» перекладача внесення в текст перекладу тих чи інших змін та «здійснення трансформацій (замін, вилучень, додавань, перестановок) там, де вони необхідні» (Гарбовський, 2007: 107). Адже зрозумілим є той факт, що під час перекладу текст неодмінно піддається як міжмовним, так перекладацьким змінам (трансформаціям), які простежуються «на різних рівнях мовної діяльності (фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному та текстовому)» (Кияк, 2006: 537).

Сьогодні існують різні підходи до аналізу перекладацьких трансформацій, де науковці обирають «різні ключові слова, класифікуючи їх у залежності від своїх наукових поглядів, від розуміння сутності самого процесу перекладу та його моделювання» (Кучер, 2019: 107). Безсумнівно, що виокремлення типів перекладацьких трансформацій є умовним, оскільки вони зазвичай вважаються комплексними перетвореннями (порівн.: Кияк, 2006; Оніщенко, 2017: 148).

В. І. Карабан та А. В. Карабан вважають, що наявні класифікації перекладацьких трансформацій у перекладацькій науці здебільшого базуються на такій характеристиці, як мовний рівень. Опираючись на дослідження інших науковців, вони розрізняють лексичні, граматичні, стилістичні та змішані перекладацькі трансформації. Наголошуючи на корисності такої класифікації, вчені зауважують, що вона «...не враховує те, що мова – явище багатоаспектне, і складається не тільки з мовної системи, а й представлена також мовною нормою, мовно-комунікативними параметрами та таким важливим аспектом, як мовний узус <...>. Тому класифікацію перекладацьких трансформацій доцільно здійснювати не тільки на підставі мовно-системних характеристик, а й на інших підставах, зокрема, виокремлюючи мовно та немовно зумовлені трансформації, оскільки саме мовний матеріал є основою будь якого мовленнєвого продукту, якими є оригінал та переклад (Карабан, 2018: 186).

К. Матвєєва та О. Мікрюков окреслюють лексичні трансформації на рівні форми (транскрипція, транслітерація, калькування) та значення (конкретизація, генералізація, модуляція) лексичних одиниць (Матвєєва, 2014).

Т. Кияк, О. Огуй, А. Науменко зауважують, що «трансформації реалізуються в ПТ (перекладному тексті) за допомогою відповідних способів <...>, які допомагають зберегти риси авторського стилю при відповідному відтворенні змісту ПТ». (Кияк, 2006: 537). Вчені виокремлюють фонетично-імітаційні, морфолого-категорійні, лексико-семантичні та синтаксичні трансформації (Оніщенко, 2017: 148; Кияк, 2006). Для дослідження перекладу роману «Сканери» обираємо тільки один із типів трансформацій – лексико-семантичні трансформації.

Порівняльний аналіз тексту-оригіналу і тексту-перекладу виявляє використання перекладачем таких лексико-семантичних перекладацьких трансформацій: генералізація, конкретизація, модуляція, вилучення, додавання, дислокація, антонімічний переклад, транскрипція/транслітерація.

1. Генералізація та конкретизація (родо-видова заміна).

Генералізація реалізується за допомогою заміни лексичної одиниці (далі – ЛО) «з вузьким предметно-логічним значенням на ЛО з ширшим значенням; узагальнення (використання загального поняття, гіпероніма)» (Ткачівська, 2021а: 215). Наприклад: *Dickschädel brauchten über eine Minute* (Sonntag, 2018: 17) – *Половину того часу я проводив у вбиральні* (Зоннтаг, 2018: 16). Аналізуючи приклад, простежуємо, що німецька ЛО *Minute* у мові перекладу зазнала родо-видової зміни, конвертуючись на ширше поняття *час*, що призвело до узагальнення значення, хоча не вплинуло на загальний зміст висловлення.

Конкретизація реалізується в перекладі у вигляді заміни «ЛО з широким предметно-логічним значенням на ЛО з вузьким значенням, уточнення (використання більш конкретного поняття, гіпоніма)» (Ткачівська, 2021а: 215). Наприклад: *„Die vielen Kurven machten mir schwer zu schaffen“* (Sonntag, 2018: 11) – *«На безкінечних поворотах мені страшенно паморочилось у голові»* (Зоннтаг, 2018: 10).

Введенням додаткових компонентів *безкінечні та страшенно паморочилось у голові*, яких немає у тексті оригіналу, перекладачка конкретизує значення, тобто, наголошує, що на поворотах ставало погано, чи, навіть, нудило. Використовуючи цю перекладацьку трансформацію, перекладач надає

можливість читачеві краще уявити події, описані автором роману.

Аналіз прикладів демонструє, що конкретизація та генералізація не змінюють задуму автора.

2. Антонімічний переклад – це заміна форми лексичної одиниці мови оригіналу на протилежну за значенням у мові перекладу (зміна позитивного значення на негативне або навпаки). Застосування цієї трансляторної трансформації належить до частотних у перекладі роману «Сканери». Наприклад: *Keine Ahnung, woher das B-Zonen-Joni wusste. In der B-Zone lebte sie sicher nicht* (Sonntag, 2018: 15) – **Цікаво**, звідки Джоні з В-зони знав про це (Зоннтаг, 2018: 14).

Елімінація заперечення і його заміна на позитивне висловлення дещо змінює емоційну тональність висловлення, проте не трансформує авторської думки.

Відповідність оригіналові із застосуванням антонімічного перекладу спостерігаємо в наступному прикладі: „Dort wiederholte er Seminar für Seminar den Satz: **«Denkt an unseren Traum!»**“ (Sonntag, 2018: 16) – «Там на кожному семінарі він товкмачив: „**Не забувайте** про нашу мрію!“» (Зоннтаг, 2018: 15). Дієслово *denken* у наказовому способі відтворене за допомогою наказового способу дієслова *забувати* із заперечною часткою *не* (антоніми – *пам'ятати*, *пригадувати*). Припускаємо, що використання антонімічного перекладу в наказовому способі із заперечною часткою *не* дещо додає висловлюванню емоційності та при цьому цілком відтворює авторський задум. Подібним є наступний приклад: *Jojo suchte nach einer passenden Reaktion* (Sonntag, 2018: 21) – **Джоджо не знав як відреагувати** (Зоннтаг, 2018: 20).

3. Модуляція (смісловий розвиток, в якому часто передбачені причинно-наслідкові зв'язки, що впливають зі значень співвіднесених слів в оригіналі і перекладі) розглядається як «заміна слова, чи словосполучення мови оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої можна вивести логічним шляхом із значення вихідної одиниці» із пошуком «більш точних і семантично більш містких контекстуальних лексичних засобів» (Матвеева, 2014). Наприклад: *In wenigen Tagen sollte das alles für mich Altwissen sein* (Sonntag, 2018: 11) – **Через кілька днів я *nonprociatюся* з цією роботою раз і назавжди** (Зоннтаг, 2018: 10). При відтворенні текстового фрагмента перекладач використовує додаткові лексичні одиниці, які певним чином розвивають зміст тексту перекладу. Подібну ситуацію прослідковуємо в такому прикладі: *Der hatte entweder schon genug davon, oder er war ein Fanatiker* (Sonntag, 2018: 17) – **Він або *вже***

мав купу грошей, або був фанатиком (Зоннтаг, 2018: 16) – Безсумнівно, використання смислового розвитку (*вже мав купу грошей*) сприяє кращому розумінню змісту.

4. Додавання/вилучення (лінійне розширення/лінійне звуження висловлення).

Вилучення – це лінійне звуження висловлення за допомогою елімінації окремих слів, словосполучень, речень, які, на думку перекладача, не належать до значущих елементів тексту чи є надлишковими, але їхнє вилучення не змінює авторську інтенцію. Наприклад: *Würde sagen, ich gebe Ihnen einen Zehner* (Sonntag, 2018: 16) – **Пропонує вам десятку** (Зоннтаг, 2018: 15). Приклад слугує ілюстрацією того, що вилучення елемента тексту *würde sagen* не змінює загальний зміст речення.

Додавання – це лінійне розширення висловлення у вигляді збільшення кількості лексичних одиниць чи словосполучень, які обширніше розкривають висловлення, вкладене автором у коротшу форму. Наприклад: *Vielleicht haben wir aber nicht exakt Ausgabe und exakt diese Auflage* (Sonntag, 2018: 21) – **Однак, можливо, в нас немає саме цього видання і саме цього накладу** (Зоннтаг, 2018: 19). Вплітаючи в текстове полотно додаткове вставне слово *однак*, перекладачка вказує на те, що персонаж роману сумнівається у наявності певного видання. Вважаємо, що ця лексична одиниця наділяє текст емоційним забарвленням і ніяким чином не змінює контекст.

Розширення тексту за допомогою додаткових фраз сприяє конкретизації висловлення. Наприклад: *Woche zu Woche spürten Jojo und ich weniger auf* (Sonntag, 2018: 13) – **Кожного наступного тижня ми з Джоджо дедалі менше давали собі раду з пошуками** (Зоннтаг, 2018: 11). Введення додаткової фрази *давати собі раду з пошуками*, перекладачка конкретизує відтворений зміст.

5. Транскрипція/транслітерація.

Транскрипція – відтворення звукової форми, а транслітерація – відтворення графічної форми однієї чи кількох лексем за допомогою літер мови реципієнта. Особливості звучання кожної мови не дають можливості точного відтворення звукової форми слова. Це стосується і транслітерації (наприклад, графічне оформлення латиниці кирилицею). Оскільки відтворення слова/слів за допомогою літер залишає поза увагою зміст висловлення, така форма відтворення не завжди є пріоритетною і стосується окремих перекладознавчих категорій. Наприклад, слів-реалій, пов'язаних із соціально-історичним і культурним контекстом, чи різних класів власних назв, для відтворення яких у перекладі тринскрипція/транслітерація є неодмінною. У романі «Сканери» також

надibuємо на використання перекладачкою транскрипції. Наприклад: *Nach meinem Studienabbruch fand ich dank Jojo immerhin dieses Buchagenten-Ding* (Sonntag, 2018: 14) – *Після того, як покинув навчання, завдяки Джоджо я таки влаштувався на роботу книжкового агента* (Зоннтаг, 2018: 13). Антропонім *Jojo* відтворений за допомогою транскрипції *Джоджо*. При цьому перекладачка надає перевагу звуковій *дж*, а не *й*. Припускаємо, що таке перекладацьке рішення пов'язане із милозвучністю імені *Джоджо*. Варто зауважити, що в російському перекладі воно звучить як *Йойо*.

Значна частина імен транскрибується із додаванням флексій, властивих для мови-реципієнта. Наприклад: *Nomos'* – родовий відмінок *Номоса* (*Nur auf diesen Arne Bergmann nicht, der Nomos' Namen kannte* (Sonntag, 2018: 21) – *Лише до цього*

Арне Бергманна – ні, він знав ім'я Номоса (Зоннтаг, 2018: 20). Таке відтворення є узвичаєним для багатьох антропонімів.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. Порівняльний аналіз тексту оригіналу і тексту перекладу антиутопії Р. М. Зоннтага «Сканери» виявляє використання перекладачем низки лексико-семантичних трансформацій, до яких належить генералізація, конкретизація, антонімічний переклад, модуляція, вилучення, додавання, транскрипція із додаванням/без додавання флексій цільової мови. Вони не порушують авторської інтенції та сприяють природності звучання тексту, що засвідчує успішність перекладу.

Перспективою дослідження є аналіз перекладу інших типів перекладацьких трансформацій роману «Сканери», здійсненого Л.-П. Стринадюк.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Володіна Т. С., Рудківський О. П. Загальна теорія перекладу для першого (бакалаврського) рівня. К. : Вид. центр КНЛУ, 2017. 296 с.
2. Гарбовский Н. К. Теория перевода. М. : Моск. ун-т, 2007. 544 с.
3. Засєкін С. Перекладацька етика та добросовісність. *Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу*: тези доповідей XI наукової конференції з міжнародною участю. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 143 с. Електронне видання (15–16 квітня 2021 р., м. Харків, Україна). С.21-22. URL: <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/1d0b11a9fb78751de5c18e0a270a1652.pdf> (дата звернення: 15.11.2022).
4. Карабан В. І. Узусні перекладацькі трансформації / В. І. Карабан, А. В. Карабан // *Стиль і переклад*. 2018. Вип. 1. С. 186-204.
5. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
6. Кішук Ю. Стринадюк Люба-Параскевія. Жити (з) мистецтвом. 2021. URL: <https://livingbyart.online/istorii/literatura/lyuba-paraskeviya-strynadyuk/> (дата звернення: 23.09.2022).
7. Кухар А. Непромінальні тексти: погляд перекладачів із німецької. URL: <https://litakcent.com/2017/02/10/neromynalniteksty.html> (дата звернення: 10.05.2022).
8. Кучер З.І., Багач І.Г. Використання морфолого-категорійних трансформацій в процесі перекладу художнього твору. *«Молодий вчений»*. Філологічні науки. № 1 (65) січень, 2019 р. С. 107-110.
9. Матвєєва К.В., Мікрюков О.О. Типи лексичних трансформацій при перекладі художніх творів (на матеріалі творів Ф.С. Фіцджеральда «Tender is the night» та «The Great Getsby»), 2014. URL: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2014/Philologia/7_156404.doc.htm (дата звернення: 02.11.2022).
10. Оніщенко Н. А. Ептоніми О. Вайлда в німецькій мові: еколінгвістичний підхід. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2017. Вип. 86. С. 144–151.
11. Ткачівська М.Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі. Спеціальність 10.02.16 – перекладознавство. Івано-Франківськ, Харків, 2021. Дис. ... д-ра філол. наук. 674 с.
12. Ткачівська М.Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі. Спеціальність 10.02.16 – перекладознавство. Автореф. дис. ... д-ра філол. наук. Харків, 2021. 36 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

13. Sonntag R. Die Scanner. Frankfurt am Main : CPI books GmbH, 2018. 191 S.
14. Зоннтаг Р. Сканери : роман. / Переклад з німецької Л.-П. Стринадюк. Брустурів : Дискурсус, 2018. 192 с.

REFERENCES

1. Volodina T. S., Rudkivskiy O. P. Zahalna teoriia perekladu dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia [General theory of translation for the first (bachelor) level]. K.: Vyd. tsentr KNLU, 2017. 296 s. [In Ukrainian].
2. Harbovskiy N. K. Teoriya perevoda [Theory of translation]. M. : Mosk. un-t, 2007. 544 s. [In Russian].
3. Zasiakin S. Perekladatska etyka ta dobrochesnist [Translation ethics and integrity]. *Aktualni problemy perekladознавства та metodyky navchannia perekladu*: Tezy dopovidei XI naukovoї konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2021. 143 s. Elektronne vydannia (15–16 kvitnia 2021 r., m. Kharkiv, Ukraina). S. 21-22. URL:

<http://foreign-languages.karazin.ua/resources/1d0b11a9fb78751de5c18e0a270a1652.pdf> (data zvernennia: 15.11.2022) [in Ukrainian].

4. Karaban V. I. Uzusni perekladatski transformatsii [Narrow translation transformations] / V. I. Karaban, A. V. Karaban // *Styl i pereklad*. 2018. Vyp. 1. S. 186-204 [in Ukrainian].

5. Kyiak T. R., Ohui O. D., Naumenko A. M. Teoriia ta praktyka perekladu (nimetska mova) [Theory and practice of translation (German language)]. Pidruchnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. Vinnytsia: Nova knyha, 2006. 592 s. [In Ukrainian].

6. Kishchuk Yu. Strynadiuk Liuba-Paraskeviia. Zhyty (z) mystetstvom [To live (with) art]. URL: <https://livingbyart.online/istorii/literatura/lyuba-paraskeviya-strynadyuk/> (data zvernennia: 23.09.2022) [in Ukrainian].

7. Kukhar A. Nepromynalni teksty: pohliad perekladachiv iz nimetskoi. URL: litakcent.com/2017/02/10/nepromynalniteksty.html (data zvernennia: 10.05.2022) [in Ukrainian].

8. Kucher Z. I., Bahach I. H. Vykorystannia morfoloho-katehoriinykh transformatsii v protsesi perekladu khudozhnogo tvoriv [The use of morphological-categorical transformations in the process of translating a work of art]. *Molodyi vchenyi*. *Filolohichni nauky*. № 1 (65) sichen, 2019 r. S. 107-110 [in Ukrainian].

9. Matvieieva K.V., Mikriukov O.O. Typy leksychnykh transformatsii pry perekladi khudozhnykh tvoriv (na materialii tvoriv F.S. Fitsdzheralda «Tender is the night» ta «The Great Gatsby») [Types of lexical transformations in the translation of artistic works (based on the works of FS Fitzgerald «Tender is the night» and «The Great Gatsby»)]. 2014. URL: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2014/Philologia/7_156404.doc.htm (data zvernennia: 02.11.2022) [in Ukrainian].

10. Onishchenko N. A. Eptonimy O. Vailda v nimetskii movi: ekolinhvistychnyi pidkhid [Eponyms of O. Wilde in the German language: an ecolinguistic approach]. *Visnyk KhNU im. V.N. Karazina. Inozemna filolohiia*. 2017. Vyp. 86. S. 144-151 [in Ukrainian].

11. Tkachivska M.R. Kulturno-emotyvni zakonmirnosti vidtvorennia leksyky obmezhenoho vzhytku v ukrainsko-nimetskomu khudozhnomu perekladi [Cultural and emotional regularities of the reproduction of vocabulary of limited use in Ukrainian-German artistic translation]. *Spetsialnist 10.02.16 – perekladoznavstvo*. Ivano-Frankivsk, Kharkiv, 2021. Dys. ... d-ra filol. nauk. 674 s. [In Ukrainian].

12. Tkachivska M.R. Kulturno-emotyvni zakonmirnosti vidtvorennia leksyky obmezhenoho vzhytku v ukrainsko-nimetskomu khudozhnomu perekladi [Cultural and emotional regularities of the reproduction of vocabulary of limited use in Ukrainian-German artistic translation]. *Spetsialnist 10.02.16 – perekladoznavstvo*. Avoref. dys. ... d-ra filol. nauk. Kharkiv, 2021. 36 s. [In Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

13. Sonntag R. *Die Scanner*. Frankfurt am Main : CPI books GmbH, 2018. 191 S.

14. Sonntag R. *Skanery : roman [Scanners: a novel]* / Pereklad z nimetskoi L.-P. Strynadiuk. Brusturiv : Dyskursus, 2018. 192 s.